

MANAGEMENTUL RELAȚIILOR INTERPERSONALE ÎN CADRUL GRUPURILOR ȘCOLARE

Prof. înv. primar RAȚIU DIANA LINDA
Școala Gimnazială „Virgil Iovănaș” Șofronea

Originea conceptului de management poate fi descoperită prin raportare la domeniul de cercetare al economiei, sociologiei, psihologiei, politologiei.

Conceptul de management a fost lansat la nivelul economiei. În lucrările de specialitate am găsit câteva definiții ale acestui termen:

- a duce ceva la bun sfârșit;
- a decide, a planifica activitățile unor oameni;
- a dirija aspecte tehnologice, comerciale și umane ale unei situații, în vederea obținerii unui progres substanțial pentru domeniul respectiv de activitate;
- a asigura organizarea sistematică a resurselor economice.

Ca noțiune de natură economică, managementul vizează activitatea de conducere și valorificare deplină a resurselor unei unități de producție în vederea creșterii permanente a eficienței acesteia.

Ca noțiune sociologică, managementul vizează activitatea de conducere a unei anumite organizații înțeleasă ca sistem global, care integrează un ansamblu de raporturi determinate la nivel macrostructural și microstructural.

Ca noțiune politologică, managementul vizează știința și arta conducerii unei anumite organizații.

Ca noțiune psihologică, managementul vizează conducerea comportamentelor umane, a resurselor interne și a relațiilor inter-umane. Funcțiile managementului pedagogic reflectă trăsăturile calitative distincte ale activității psihosociale de conducere globală-optimă-strategică a sistemului și a procesului de învățământ.

Ce este managementul școlar?

Managementul școlar poate fi definit ca fiind conducerea sistemului și a procesului de învățământ la nivelul unităților de bază, instituționalizate în grădinițe, școli primare, gimnaziale, licee, școli profesionale, colegii, facultăți.

Instituția școlară este un univers de relații, inițiative și activități: formale-informale, directe-indirecte, activități care gravitează în jurul elevului. Aceste tipuri de relații sunt valorificate de către profesor în diferite situații educaționale. Promovarea fiecărui tip de relații presupune o metodică specifică, tact pedagogic, o serie de calități dezirabile pentru un profesor, care împreună vor da măsura vocației sale.

Relațiile formale sau instituționalizate dintre profesori, dintre elevi, dintre profesori și elevi sunt cele reglate și desfășurate în acord cu legislația în vigoare. În strânsă legătură cu relațiile și acțiunile formale, în orice unitate de învățământ, în orice grup școlar apar și relații spontane, informale sau neinstituționalizate, care întrețin un climat psihosocial al colectivității școlare mai mult sau mai puțin favorizant, uneori chiar ostil demersurilor educative. Aceste relații interpersonale între elevi, între profesori și elevi sau între profesori au o mare încărcătură afectivă, putând fi de atracție sau respingere, de asociere sau disociere, pot fi relaxante, plăcute sau dimpotrivă, obositoare, nestimulative.

Aceste două tipuri de raporturi sunt fațete ale aceluiași proces: conlucrarea, dialogul celor doi poli ai educației pot fi bine armonizate și atunci se susțin, se stimulează reciproc sau pot fi paralele- fapt care face artificială relația educațională sau pot fi în raporturi de contrariere. Acest fenomen poate să apară frecvent în cazul stabilirii unui plan de învățământ și a unei programe școlare cu sarcini și conținuturi mult peste capacitatea reală a elevilor. Atunci procesul de învățământ se transformă într-un act formal, într-o povară obositoare, neformativă pentru elevi.

Promovarea și cultivarea unor relații educaționale eficiente, formative este o chestiune care ține de managementul educațional, de măiestria și talentul pedagogic al profesorului.

După natura și conținutul raporturilor dintre cei doi poli ai educației pot fi desprinse trei tipuri de relații:

- magistoconcentrismul
- pedocentrismul
- concepția democratică

a) Magistoconcentrismul care promovează relații de tip autocratic, de comandă-ascultare, autoritariste, care consideră că relația educațională trebuie să fie dominată în totalitate de profesor. Acesta stabilește, decide totul fără să-și consulte elevii, fără a ține seama de dorințele lor. O astfel de relație produce omul conformist, incapabil de inițiativă. Performanțele elevului urmează a fi măsurate în funcție de gradul de concordanță cu deciziile sau cerințele profesorului. Acest tip de relații educative sunt repudiate de majoritatea pedagogilor și practicienilor din ziua de azi.

b) Pedocentrismul se situează la cealaltă extremă. El promovează tipul de relații bazate pe totala libertate a copilului: pedepsele, constrângerile fiind excluse din acțiunea educativă. Rolul conducător al profesorului în educație, constrângerile devin în acest context inutile.

c) Concepția democratică promovează respectarea demnității elevului, a drepturilor sale, promovează raporturi educaționale democratice între elev și profesor, dar și între profesori. O astfel de relație democratică dă naștere unei comunicări educaționale autentice, participative, creative, care cultivă spiritul de inițiativă, de afirmare liberă, competiția, evaluarea performanțelor corespunzător meritului personal, promovează dialogul autentic în educație, care înseamnă nu numai comunicare pe relația verticală (profesor-elev), ci și pe relația elev-elev (munca în echipă, învățarea prin descoperire, activități în ateliere creative etc).

Relațiile democratice din sfera educației presupun cooperarea și conlucrarea dintre doi poli. Beneficiarul principal al acestor relații va fi elevul – cel care-și va lărgi experiența, care-și va forma noi capacități, va dobândi noi tehnici de învățare, de a se autoforma, va însuși noi și noi cunoștințe, priceperi, abilități, valori. Din persoana îndrumată și ajutată să se dezvolte ca om, el va deveni personalitate liberă, adică om capabil să se autoeduce, să se autoperfectioneze corespunzător cerințelor care-i vin din mediul sociocultural și spiritual, dar mai ales din resursele intime ale propriei personalități, din nivelul de aspirație pe care singur și-l stabilește. Locul și rolul celor doi parteneri ai dialogului se poate schimba, fiecare poate să emită și să recepționeze mesaje, să întrebe, să ceară lămuriri suplimentare, să se asigure că a înțeles pe deplin sensul mesajului.

Analizând raporturile dintre cei doi poli, în procesul de învățământ trebuie evitate pozițiile pedagogice extremiste.

Produsul muncii cadrelor didactice este calitatea omului și condiției umane. Altfel spus, este omul instruit, omul cetățean, omul condus de un etos, omul estetic, omul economic, omul unei profesii, omul bine format din punct de vedere profesional și spiritual.

Bibliografie:

- Marțian Iovan - „Introducere în pedagogie“ Editura Dacia, Arad, 2001;
- Cucuș Constantin - „Pedagogie, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași, 2002.